

Ragna Traag Magbren.

106049

HUSMOR OG HUSHJELP.

Vi hørte i forrige uke et foredrag om hushjelpenes kår, og om hvor nødvendig det var at de organiserte seg for å vareta sine interesser i samfunnet. Jeg tror ingen husmor som har fulgt med i sin tid er uenig i det synet, men når det har vært vanskelig å skaffe lover som beskytter hushjelpene uten å skade hjemmene, da kommer det sikkert av at forholdene er så uhyre forskjellige. Vi må huske på, at de bestemmelser som passer i en byhusholdning vil være helt ubrukelige på landet, hvor oppgavene og arbeidsrytmen er en ganske annen enn i byene. Og vi må huske på at det som kan gjennomføres med letthet i et hjem hvor det ikke er barn, men bare voksne mennesker, det kan være helt ugjennomførlig i et hjem hvor der er småbarn. Spørsmålet er så stort og så viktig, at det bør vies den aller største interesse både av husmødrene og hushjelpene, kunde en komme til en tilfredsstillende løsning av denne vanskeligheten, da var vi nådd langt.

Men det er også en annen side av saken jeg vil komme inn på her. Foredragsholderen sa, at den dagen krigen er over er det ingenting ivergen for, at hushjelpene kan falle tilbake til de uheldige arbeidsforhold de hadde før krigen - hun forutsetter arbeidsløshet og så stor etterspørsel etter arbeid, at lønninger og andre fordeler av den grunn vil bli trykket ned igjen. Jeg tror ikke vi skal forutsette den muligheten. Dukker Tyskland og dets forbundne under i krigen mot bolsjevisme og amerikanisme, da hjelper sikkert hverken lovbestemmelser eller god organisasjon i det kaos som da vil oppstå. Men vinner germanerne krigen, som vi håper og tror, da blir det ingen arbeidsløshet mer. Derimot vil en meget omhyggelig organisering av hele samfunnets arbeids- og kulturliv bli gjennomført, derfor er det helt riktig å ta denne saken opp til drøftelse på bred basis allerede no. Typisk for all organisering i det nye samfunn blir da, at arbeider og arbeidsgiver - hushjelp og husmor - ikke vil bli organisert slik at de står i kampstilling mot hverandre, men tvertom slik at de kan komme til et godt samarbeid til fordel for begge parter, for heimene og derigjennom for hele samfunnet.

Det vil også bli sørget for den faglige utdanning av hushjelpen, som hittil så totalt har manglet i de fleste tilfeller, et forhold som også har gjort det umulig å gjennomføre bestemte lønnstariffer og lovbestemmelser. Og denne faglige utdanning vil igjen virke til at vurderingen av husarbeidet rent sosialt blir en annen. Det vil ikke lenger bli slik, at det er finere å stå bak en disk eller servere i en kafè enn å gjøre alminnelig husarbeid i et ordentlig hjem.

Og her har husmoren sin store misjon. Kanskje har denne tiden med sin nød på arbeidshjelp i heimene lært mange husmødre å se med litt andre øyne på den medhjelperen, som hun kanskje ikke satte tilbørlig pris på, før hun var uoppnåelig. Kanskje vil en i framtiden komme til å vurdere bedre den som - selv i ufullkommenhet - dog er en temmelig nødvendig ting for samfunnet.

Vi skal ikke her dvele ved de feil som begge parter har gjort seg skyldig i i tiden som er gått, vi skal bare allesammen gjøre hva vi kan for å rette på dem i framtiden.

For øyeblikket er vel situasjonen for husmødrene så fortvilet som vel mulig. Ikke minst på landsbygden er forholdene idag rent uutholdelige. De store krav som stilles til bøndene i krigstid må oppfylles og dette går i høy grad ut over husmoren.

De husmor nevnte i foredraget har en viktig rolle å spille i den nye organiseringen, og det er viktig at de blir hørt og tatt hensyn til.

Selv om det på sine steder og til tider kan skaffes utskrevet hjelp fra byene og selv om evakueringen fra Nord-Norge på sine steder kan ha skaffet en midlertidig lettelse, blir ikke slik krisehjelp det samme som velordnede og stabile arbeidsforhold kan gi. Men også byhusmoren sliter idag med mange vansker. De rasjonerte matvarer må passes omhyggelig, hvis det ikke skal bli underskudd, køer og fordelinger tar tid og omtanke, hjelp er det ikke mulig å skaffe, kløvask og vinduspuss er tungt arbeid på toppen av alt det, som en normalt må holde gående. Og så går det kanskje ut over humør og helbred, og det lider hele familien under.

Men nød lærer naken kone å spinne, jeg har sett så mange heltedige husmødre både på landsbygden og i byene, at jeg har fått større respekt en noensinne for norske kvinner. La oss bære hodet høyt og glede oss over hver vanskelighet vi klarer så vokser vi allesammen på det. Og la oss sammen rådslå om, hva vi lærer av denne tiden, slik at det kan komme samfunnet tilgode i tiden som kommer.

Personlig tror jeg ikke, at forholdene i den nye tiden tilnærme seg vis blir som før. Vi vil få en helt ny samfunnsordning, mindre fri for den enkelte enn før kanskje, men mer regulert fra samfunnets side og da under særlige hensyn til så fundamentale institusjoner som heimene og landbruket. Det vil ikke bli tillatt ungdommen å velge sin utdanning til fag, som på forhånd er overfylt, og det vil ikke bli tillatt byens ungdom å undra seg plikter til å sette seg inn i bøndernes arbeid og forhold. Når vi er kommet så langt at vi tenker samfunnsmessig på det felles beste, da vil ikke en slik inngripen føles som noen ufrihet. Enhver norsk ungdom vil føle det som en ærefull oppgave han eller hun får av samfunnet for at maskineriet skal virke knirkefritt. Men inntil dette kan settes ut i livet får vi allesammen hver på vår plass gjøre hva vi kan for å forberede jordbunnen for den nye tiden og det nye synet.

Og mens vanskene varer må vi prøve å gjøre hva vi kan for å gjøre dem minst mulig følelige. Et gledelig tidens tegn er det at sportslivet har gjort mennene ganske anderledes hjelpsomme i huset enn de i de tidligere generasjoner med rikelig hushjelp var. En hører ofte at mannen hjelper til med oppvask, pusser skoene sine og henter varer og melk. Her i Oslo er det meget alminnelig om morgenen å møte menn med nett som strutter av melkeflasker, brød og kolonialpakker. Ære være dem for det. Der hvor det er store barn bør de allesammen - gutter som piker - ha sine ganske bestemte plikter. Det er en uskikk at mødrene sliter unødig for å spare barna. Jeg kjenner mødre, som stopper sine voksne døtres strømper det er bent ut en skam for dem begge. Selv om døtrene har stilling har de tid til å ordne med sitt eget tøy hjemme, det skal ikke mor gjøre. Og den tåpelige forestilling fra gamle dager, at det lå under guttenes verdighet å hjelpe til hjemme, den må vi for guttenes egen skyld komme bort fra. Jeg hørte en liten gutt fra landet på besøk hos tante i byen, som ble satt til å vaske opp. Han tok lydig fatt, men tanten så store tårer trille nedover kinnene hans. Hun spurte hvorfor? Jo - sa gutten - er det karsarbe' dette da? Det er nettopp det guttene no bør lære, at det er karsarbeid å hjelpe til der hvor situasjonen er blitt slik at husmødrene arbeider under de største vansker. Gutten bør lære akkurat som søsteren, at heimen det er deres eget lille samfunn, hvor alle må arbeide solidarisk, hvis det hele skal holde sammen.

Som en begynnelse til det samfunnsmessige hjelpearbeid har NSK i denne tiden satt ut i livet Husmorhjelpen, som vil være vel kjent gjennom flere innlegg i Kringkastingen. Mindre kjent er de forsøk som er gjort på nabo-hjelpen og som går ut på, at kvinner som bor i

nærheten av hverandre og kjenner hverandres forhold, gjensidig yter hverandre all den hjelp en kan avse tid til. Et lite barn som skal passes, mens moren står i kø, ærender som den ene like gjerne kan besørge for naboen, som at de begge skal gå samme turen o.s.v. Foreløbig er dette vesentlig etablert mellom partifeller, men det er ikke tvil om at etterhvert vil det kunne utvides til å omfatte alle folkefeller i en mindre krets.

Det er sikkert mange andre og liknende oppgaver som etterhvert settes ut i livet - her må samarbeid til, godvilje og utveksling av erfaringer, så finner vi nok fram til å hjelpe hverandre.

R.P.M.